

www.fragmentsofnature.eu

Fragments *of* nature

Kontakty / Elérhetőségek:

Obec Veľké Úľany / Nagyfödemes község
Hlavná 578
925 22 Veľké Úľany
Slovenská republika

Tel.: +421 31 7878 108
Email: obecnyurad@velkeulany.sk
Web: www.ulany.sk

Jánossomorja Város Önkormányzata
Szabadság u. 39.
9241 Jánossomorja
Magyarország

Tel.: +36 96 565 240
Email: hivatal@janossomorja.hu
Web: www.janossomorja.hu

Use of the fragments of nature in
the former industrial-used areas
and in the rural areas

Obsah tejto brožúry nereprezentuje oficiálne stanoviská Európskej únie.
A jelen brossúra tartalma nem képviseli az Európai Unió hivatalos álláspontjait.

www.skhu.eu

Budujeme partnerstvá
Európsky fond regionálneho rozvoja

Fragments *of* nature

Use of the fragments of nature in
the former industrial-used areas
and in the rural areas

Základné informácie o projekte / Štatistika projektu

Názov projektu: Use of the fragments of nature in the former industrial-used areas
and in the rural areas

Akronym projektu: Fragments of nature

Číslo projektu: SKHU/1601/1.1/227

Termín realizácie: 01.12.2017 – 30.11.2018

Celkový rozpočet projektu: 406 783,52 EUR

Príspevok z fondu EFRR: 345 765,98 EUR

Vedúci partner (Lead beneficiary): Obec Veľké Úľany

Hlavný cezhraničný partner (Beneficiary): Jánossomorja Város Önkormányzata

Prihovor

Projekt „Fragments of nature“ vznikol ako odpoveď na potrebu komplexného riešenia súčasného stavu prírodných území - parkov, ktoré sa nachádzajú v katastrálnych územiach našej obce Veľké Úľany a partnerského mesta Jánossomorja. Jednalo sa o lesoпарк v obci Veľké Úľany a Park sv. Štefana v meste Jánossomorja. Obe územia spája niekoľko zaujímavých skutočností: jedná sa o prírodné územia, ktoré vznikli v priestore, kde prebiehala, resp. ešte stále prebieha priemyselná výroba. V prípade obce Veľké Úľany sa jedná o územie, ktoré susedí priestorom, kde sa ťaží štrk. V prípade mesta Jánossomorja priamo na území súčasného parku v minulosti prebiehala ťažba hliny na výrobu tehál. Spoločným prvkom oboch území je, že sú málo využívané. Obe územia spája aj to, že sa jedná o prírodné územia. Tieto spoločné prvky tvorili základ našich úvah o možnej zmene povahy, či doplnení funkcií týchto území. Na spoločných stretnutiach s predstaviteľmi partnerského mesta Jánossomorja sme intenzívne diskutovali o tom, ako možno spojiť tieto dve podobné prírodné územia a ako pritiahnuť ľudí, aby ich navštevovali, využívali pri súčasnom zachovaní prírodného charakteru. Podarilo sa nám dospieť k záveru, že obe prírodné územia potrebujú doplnenie nových prvkov, pre ktoré sa stanú atraktívnejšie pre obyvateľov oboch samospráv a návštevníkov. Preto sme prišli k revitalizácii oboch parkov a doplnili sme prírodnú funkciu o športovú a spoločnú. Ďalej sme diskutovali o možnosti intenzívnejšieho pohľadu na prírodu v oboch územiach, v oboch obciach vo všeobecnosti. Preto sme zapojili deti a mládež do poznávania prírody, do tvorby výstupov, ktoré jednak sprístupnia vedomosti o prírode a jednak pomôžu vzbudiť záujem o ochranu prírody. Vznikol tak komplexný projekt, ktorý získal aj podporu z Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Slovenská republika – Maďarsko. Čo bolo podstatou projektu a čo sa nám podarilo zrealizovať, to sa dočítate na nasledujúcich stránkach tejto krátkej brožúry.

Ing. František Gógh, DBA
starosta obce Veľké Úľany

Aktivity projektu

Projektový manažment

Projektový manažment mal na starosti riadenie projektu. Projektový manažment bol tvorený koordinátorom projektu a dvomi projektovými manažérmi. V rámci riadiacej štruktúry na čele projektového tímu stál hlavný koordinátor projektu, ktorým bol štatutárny zástupca hlavného partnera – Obce Veľké Úľany – Ing. František Gógh, DBA. Ten mal na starosti koordináciu oboch partnerov a jednotlivých aktivít. Pod ním bol spoločný personál, t.j. projektový manažment. Za hlavného partnera aj za cezhraničného partnera bol projektový manažment vykonávaný externe. Projektoví manažéri mali na starosti spracovanie Beneficiary report a Pproject report a riadenie aktivít projektu.

Komunikácia

Komunikácia bola dôležitou súčasťou projektu. Poskytovala informácie širokej verejnosti o realizácii projektu a o jeho podpore z Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Slovenská republika – Maďarsko. V rámci komunikácie boli použité boli nasledovné nástroje: 2 tlačové konferencie, úvodná konferencia, záverečná konferencia, webstránka projektu, plagáty o projekte, billboard, trvalé označenie projektu, propagačné materiály typu tričky, šálky, drevené lyžičky, kľúčanky, platená inzercia v regionálnych novinách, brožúra. Všetky nástroje boli opatrené logami Programu Interreg V-A SK-HU a ďalšími prvkami povinnej publicity.

Revitalizácia lesoparku a jazdeckého areálu vo Veľkých Úľanoch

V rámci aktivity sa podarilo zrevitalizovať prírodno-športové územie ležiace na okraji obce. V rámci revitalizácie územia boli vykonané nasledovné činnosti:

- rekonštrukcia obslužného objektu – vznikla tu kancelária pre šprávcu a obnovené boli priestory pre rozhodcov
- vybudovanie objektu WC – vedľa obslužného objektu bol vybudovaný objekt s WC pre návštevníkov areálu
- obštaranie rozmontovateľných tribún – obštarané a postavené boli nové tribúny pre divákov
- vybudovanie nového detského ihriska

Vďaka týmto aktivitám pôvodný areál získal novú spoločenskú funkciu, ktorá doplnila jeho prírodný a športový charakter. Vznikla takto nová atraktivita obce.

Revitalizácia Svätoštefanského parku v meste Jánossomorja

V rámci aktivity sa podarilo zrevitalizovať existujúci park v meste Jánossomorja. Park

sa nachádza v centre mesta na mieste bývalej jamy, kde sa ťažila hlina na výrobu tehál. Táto jama bola postupne od 50-tych rokov 20. storočia zasýpaná a boli tu nasadené stromy, čím vznikol mestský park. Park bol v minulosti málo využívaný, vzhľadom na chýbajúce doplnkové funkcie aj stav zelene. V rámci revitalizácie sa územie parku rozdelilo na tri nasledovné časti:

1. Športová časť – vybudovanie športovej dráhy v parku
2. Detské ihrisko – obnova a doplnenie prvkov existujúceho detského ihriska
3. Plocha pri pamätníku – revitalizácia zelených plôch pri pamätníku s hasičským vozidlom.

Škola v prírode – Tábor nezbedníkov

Detský tábor bol realizovaný vo Veľkých Úľanoch v dňoch 16-20. júla 2018. Jednalo sa o päť dňovú výmennú aktivitu pre žiakov základných škôl z Veľkých Úľan a mesta Jánossomorja. Táboru sa zúčastnilo celkovo 80 detí – 60 domácich a 20 z mesta Jánossomorja. Názov tábora bol: Tábor nezbedníkov. Počas piatich dní deti spoznávali prírodu okolia obce Veľké Úľany, hrali sa kreatívne hry a spoznávali sa navzájom. Okrem toho vykonávali aktivity zamerané na ochranu prírody. Zároveň došlo k vzájomnému spoznávaniu oboch jazykov – slovenského a maďarského.

Prírodno-športová olympiáda

1 dňová športová aktivita realizovaná v meste Jánossomorja. Aktivita bola určená pre deti zo základných škôl oboch obcí. Deti obsadili miestnu základnú školu, kde spoločne športovali a boli pozrieť aj zrenovovaný park. Zároveň sa vydali na púťavú cestu za prírodou v okolí mesta Jánossomorja. Aktivita bola zrealizovaná 21.11.2018.

Súťaž Strom nášho života

Aktivita bola realizovaná u oboch partnerov. Jej úlohou bolo nájsť strom s najkrajším príbehom. Jednalo sa o príbeh stromu, či príbeh človeka, ktorý je spojený s daným stromom. Príbehy písali deti – žiaci základných škôl o stromoch, s ktorými majú pekné spomienky. Slohové práce detí boli následne vyhodnotene porotou zloženou zo zástupcov oboch partnerov.

Jediné hodnotiace kritérium bol pútavý príbeh. Porota zhodnotila všetky nominované stromy a víťaza/víťazný strom ocenila plaketou. Aktivita pomohla deťom viac sa zaujímať o prírodu okolo nás.

Herbár

Deti na slovenskej aj maďarskej strane spoločne vytvárali herbár z listov a rastlín, ktoré našli v kataštroch obcí Veľké Úľany a Jánossomorja. S výberom listov a ich identifikáciou pomohli deťom učiteľky základných škôl. Zozbierané listy boli následne zdigitalizované a bol vydaný herbár, ako spoločná publikácia propagujúca prírodné dedičstvo – flóru nachádzajúcu sa v partnerských obciach. Zmyslom aktivity bolo budovanie vzťahu detí k prírode.

Mapovanie a označovanie stromov

Aktivita bola zameraná na zmapovanie existujúcich stromov primárne v oboch prírodných územiach. Na slovenskej strane v obci Veľké Úľany sa mapovali stromy, ktoré sa nachádzajú v lesoparku, ako aj na ďalších miestach v katastri obce. V Jánossomorji sa mapovali stromy nachádzajúce sa v parku a jeho okolí. Stromy boli odborníkmi na oboch stranách hranice skatalogizované. T.j. odborníci z oblasti starostlivosti o stromy si prehliadli obe lokality a vybrali 40 stromov, ktoré sa tam nachádzajú a tie popísali vo svojom výstupe. Na jeho základe boli vyrobené informačné tabuľky o druhu stromu, t.j. jeho latinskom, slovenskom a maďarskom názve. Tieto tabuľky majú štojaný a sú pri vybraných 40+40 stromoch osadené. V oboch obciach tak vznikol chodník poznania stromov, čím projekt priniesol vzdelávanie obyvateľov.

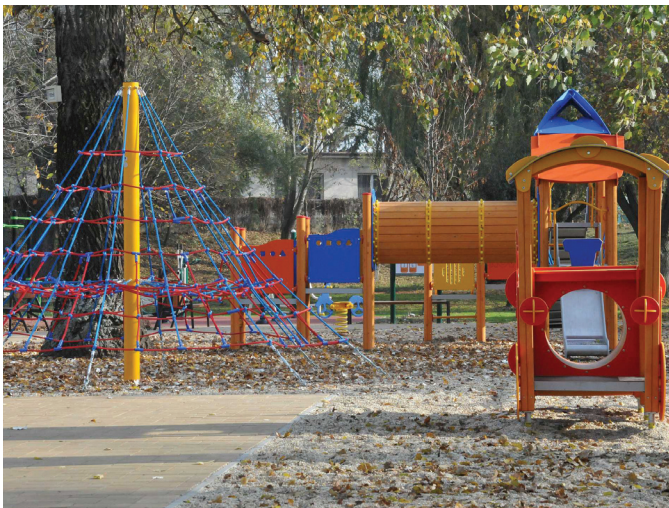
Manuál šprávania sa v prírode

Aktivita bola zameraná na vydanie pracovného zošita pre žiakov základných škôl. Pracovný zošit nesie názov „Manuál šprávania sa v prírode“. Venuje sa problematike ochrany prírody a šprávania sa v prírode. Jedná sa o edukačný materiál s obrázkami, úlohami a textami zameranými na životné prostredie. Pracovný zošit bol rozdištrubovaný do základných škôl oboch partnerov a je dvojazyčný – slovensko-maďarský.

Jazdecké preteky

Jednalo sa o organizáciu jazdeckých pretekov v obnovenom areály lesoparku vo Veľkých Úľanoch. Súčasťou pretekov bolo otvorenie zrenovovaného lesoparku, t.j. vybudovaných objektov. Pretekov sa zúčastnili jazdci z regiónu Matúšovej zeme (do ktorej sa radí aj obec Veľké Úľany) a z regiónu Mosonmagyaróvár Térségi Társulás (kam patrí mesto Jánossomorja). Vďaka pretekom sa občania oboznámia s lesoparkom a okolím obce Veľké Úľany. Zároveň boli oboznámení s jedným z výstupovo spoločného projektu. Jazdecké preteky boli zorganizované 8.9.2018.

Alapvető információk a projektről / Projektstatisztika

A projekt megnevezése: Use of the fragments of nature in the former industrial-used areas and in the rural areas

A projekt mozaikszava: Fragments of nature

A projekt száma: SKHU/1601/1.1/227

A megvalósítás ideje: 2017. 12. 01. - 2018. 11. 30.

A projekt összesített költségvetése: 406 783,52 EUR

Hozzájárulás az ERFA alapból: 345 765,98 EUR

Vezető partner (Lead beneficiary): Nagyfödémes /Velké Úľany/ község

Határontúli főpartner (Beneficiary): Jánosomorja Város Önkormányzata

Előszó

A „Fragments of nature“-projekt válaszként keletkezett azon természeti területek (parkok) jelenlegi állapotának komplex megoldást igénylő szükségletére, melyek a községünk, Nagyfödemes, valamint a testvértelepülés, Jánossomorja kataszteri területén találhatók. Nagyfödemes községben parkerdőről, Jánossomorja városban pedig a Szent István-parkról volt szó. Mindkét területet több érdekes tényadat köti össze. Olyan természeti területekről van szó, melyek azokon a helyeken keletkeztek, ahol ipari termelés folyt, ill. még most is folyik. Nagyfödemes község esetében a kavicsbánya szomszédságában lévő területről beszélünk. Jánossomorján a jelenlegi park területén téglagyártáshoz szükséges agyagot termeltek ki a múltban. Továbbá mindkét terület közös eleme az, hogy kevésbé kihasznált természeti területek. Ezek a közös elemek képezték azon gondolataink alapját, hogy miként lehetne módosítani vagy kiegészíteni a szóban forgó területek funkcionálisának jellegét. Jánossomorja-testvértelepülés képviselőivel történő közös találkozásokon intenzív beszélgetést folytattunk arról, hogy hogyan lehet összekapcsolni ezt a két hasonló természeti területet, és hogy hogyan lehet odavonzzani az embereket, hogy látogassák és használják ki azt a természeti jelleg egyidejű megtartása mellett. Sikertült olyan konklúzióra jutnunk, miszerint mindkét természeti terület igényli az új elemekkel való kiegészítést, melyek által attraktívabbakká válnak mindkét önkormányzat lakosai és a látogatók részére is. Ezért elkezdtük mindkét park revitalizációját, és a természeti funkcionálisukat kiegészítettük sportolási és gyülekezési lehetőséggel. Továbbá beszélgettünk arról a lehetőségről, hogy intenzívebben tekintsünk a természetre mindkét területen és mindkét településen általánosságban. Ezért érdekeltté tettük a gyerekeket és a fiatalokat a természet megismerésében és a projekteredmények képzésében, melyek egyrészt hozzáférhetővé teszik a természeti ismereteket, másrészt segítenek felkelteni az érdeklődést a természetvédelemmel kapcsolatban. Így egy teljeskörű projekt született meg, amely támogatást kapott az Interreg V-A Szlovák Köztársaság – Magyarország Határon átnyúló Együttműködési Programból is. Azt, hogy mi volt a projekt lényege és hogy mit sikerült megvalósítanunk, elolvashatják a jelen rövid brosúra következő oldalain.

Ing. František Gógh, DBA

Nagyfödemes község polgármestere

A projekt aktivitásai

Projektmenedzsment

A projektmenedzsment a projekt irányításáról gondoskodott. A projektmenedzsment egy projektkoordinátorból és két projektmenedzserből állt. Az irányítási struktúrán belül a projekt-munkacsoport élén a projekt főkoordinátora állt, aki a fő partner, Nagyfödemes Község alapszabály szerinti képviselője - Ing. František Gógh, DBA volt. Ő felügyelte mindkét partner és az egyes aktivitások koordinálását. Alatta helyezkedett el a közös személyzet, azaz a projektmenedzsment. A fő partner és a határon átnyúló partner nevében a projektmenedzsment végrehajtása extern módon történt. A projektmenedzserekre tartozott a Beneficiary report és a Project report kidolgozása, valamint a projektaktivitások irányítása.

Kommunikáció

A kommunikáció a projekt fontos részét képezte. Információt közvetített a nagy nyilvánosságnak az Interreg V-A Szlovák Köztársaság – Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Programból származó projekt megvalósulásáról és annak támogatásáról. A kommunikáción belül a következő médiumok kerültek kihasználásra: 2 sajtókonferencia, bevezető konferencia, zárókonferencia, a projekt internetes oldala, plakátok a projektről, óriásplakát, a projekt állandó jelölése, propagációs anyagok (mint a pólok, bögrék, fakanalak, kulcstartók), fizetett hirdetés a regionális újságokban, broszúra. Minden médiumon rajta voltak az Interreg V-A SK-HU program logói, valamint a kötelező publicitás további elemei.

A nagyfödemesi parkerdő és a lovaglótelep revitalizációja

Az aktivitás keretén belül sikerült revitalizálni a község szélén fekvő természeti és sport-területet. A terület revitalizációján belül a következő tevékenységek valósultak meg:

- a kiszolgáló objektum rekonstrukciója - a gondnok részére iroda keletkezett, a bírók részére pedig a termeket felújították
- WC-objektum felépítése - a kiszolgáló objektum mellett felépült, a terület látogatói részére fenntartott WC-vel ellátott objektum
- szétszerelhető tribün beszerzése - a nézők részére új tribünök lettek beszerezve és felállítva
- új gyermekjátszótér kiépítése
- Ezeknek az aktivitásoknak köszönhetően az eredeti terület új társadalmi funkciót kap, amely kiegészítette a terület természeti- és sport-jellegét. Ilyen módon a községben egy új attraktivitás jött létre.

A jánosssomorjai Szent István-park revitalizációja

Az aktivitás keretén belül sikerült revitalizálni Jánosssomorján a létező parkot. A park a városközpontban, az egykori gödör helyén található, ahol valamikor a téglakészítéshez az agyagot termelték ki. Ezt a gödört a 20. század 50-es éveitől kezdődően fokozatosan betemették, majd fákat ültették, és így keletkezett a városi park. A park kihasználása a múltban kismértékű volt, tekintettel a hiányzó kiegészítő funkciókra és a növényzet állapotára is. A revitalizáción belül a park területe három részre lett felosztva:

1. Sportolási terület - sportpálya kiépítése a parkban
2. Gyermekjátszótér - a létező játszótér elemeinek a felújítása és kiegészítése
3. A műemléknél lévő terület - a tűzoltókocsi-műemléknél lévő zöldterületek revitalizációja

Erdei iskola - Csibésztábor

A gyerektábor Nagyfödémesen 2018. július 16-20. között valósult meg. Ötnapos csere-táborról volt szó a nagyfödémesi és a jánosssomorjai általános iskolák tanulói részére. A táborban összesen 80 gyermek vett részt - 60 hazai és 20 jánosssomorjai gyermek. A tábor megnevezése: Csibésztábor. Az öt nap alatt a gyermekek Nagyfödémis községi körüli természettel ismerkedtek, kreatív játékokat játszottak és megismerték egymást. Ezen kívül természetvédelemre összpontosító tevékenységeket végeztek. Együttal kölcsönösen megismerték egymás nyelvét - a szlovák és a magyar nyelvet.

Természeti és Sport-olimpiász

1 napos közösségi tevékenység, amely Jánosssomorján valósult meg. Az aktivitás mindkét település általános iskolásainak szólt. A gyerekek elfoglalták a helyi általános iskolát, ahol közösen sportoltak és megnézték a felújított parkot is. Együttal egy csábító útra is elmentek, a Jánosssomorja környékén lévő természetet felfedezni. Az aktivitás megvalósulásának dátuma 2018. 11. 21.

Az Életünk Fája elnevezésű verseny

Az aktivitás mindkét partnernél megvalósult. A feladat az volt, hogy a résztvevők találjanak egy fát, melyhez a legszebb történet kötődik. Egy fáról szóló történetről, vagy az adott fához kapcsolódó ember történetéről volt szó. A történeteket a gyerekek (az általános iskolák tanulói) írták olyan fákról, melyekről szép emlékeik vannak. A gyerekek fogalmazásait ezt követően a mindkét partner képviselőiből álló zsűri értékelte ki. Az egyetlen értékelési kritérium az volt, hogy történet érdekfeszítő legyen. A zsűri értékelte az összes benevezett fát, és a nyerte / nyertes fát emlékéremmel díjazta. Az aktivitás abban segítette a gyermekeket, hogy jobban érdeklődjenek a bennünket körülvevő természet felől.

Növénygyűjtemény

A szlovák és a magyar gyerekek közösen alakítottak ki egy növénygyűjteményt olyan levelekből és növényekből, melyeket Nagyfödemes és Jánossomorja települések kataszteri területein találtak. A levelek kiválasztásánál és azok beazonosításánál az általános iskolák tanítói segítettek a gyerekeknek. Az összegyűjtött leveleket ezt követően digitalizálták, és megjelent a növénygyűjtemény, mint a partnertelepüléseken található természeti örökséget - növényzetet propagáló közös kiadvány. A tevékenység értelme az volt, hogy a gyermekeknél kiépítsük a természethez való viszonyukat.

A fák feltérképezése és megjelölése

Az aktivitás a létező fák feltérképezésére irányult, elsődlegesen mindkét természeti területen. A szlovák oldalon, Nagyfödemes községben olyan fákat térképeztünk fel, melyek a parkerdőben, valamint a község kataszterében egyéb helyeken nőnek. Jánossomorján a parkban és környékén létező fákat térképeztük fel. A fákat a határ mindkét oldalán szakemberek katalogizálták. Azaz a fagondozással foglalkozó szakemberek szemügyre vették mindkét helyet, és kiválasztottak 40 fát az ottlétől, és azokat jellemezték a szöveges eredményeikben. Ez alapján készültek el a tájékoztató táblák a fák fajtáiról, azaz annak latin, szlovák és magyar nyelvű elnevezéséről. Ezek a táblák állványokon állnak és a 40+40 kiválasztott fánál vannak elhelyezve. Így mindkét településen egy faismereti ösvény jött létre, ami által a projekt lakosságoktatói jelleggel is bír.

Kézikönyv a természetben való viselkedéshez

Az aktivitás célja egy munkafüzet kiadása volt az általános iskolák tanulói részére. A munkafüzet címe: „Kézikönyv a természetben való viselkedéshez”. A természetvédelemmel és a természetben való viselkedéssel foglalkozik. Képeket, feladatokat és szövegeket tartalmazó oktatóanyagról van szó, amely az életkörülményekre összpontosít. A kétnyelvű (szlovák-magyar) munkafüzeteket szétosztottuk mindkét partner általános iskoláiban.

Lovasverseny

Lovasverseny megszervezéséről volt szó a nagyfödemesi parkerdő felújított területén. A verseny részét képezte a felújított parkerdő, azaz a kiépített objektumok megnyitója is. A versenyen részt vettek (a Nagyfödémest is magába foglaló) Mátyusföld lovasai, valamint a Mosonmagyaróvár Térségi Társulás (ahová Jánossomorja város is beletartozik) lovasai is. A versenynek köszönhetően a lakosok megismerkedhettek a parkerdővel és Nagyfödemes környékével. Együttal láthatták a közös projekt egyi eredményét is. A lovasverseny 2018. 09. 08-án valósult meg.